

Gr. c B. 53

Alteu. Sammelbd!

Philosoph. Teil
B. 47.

ah

35

Q. D. B. V.

PROGRAMMA,

Qvo

REVERENDISS. ET GE-
NEROSISSIMOS DOMINOS
PATRONOS,

& reliquos

DNN. MÆCENATES, FAUTORES, ET BONA-
RUM LITERARUM ESTIMATORES,

Ad

ACTUM ORA-
TORIUM,

De

CONJURATIONE CATILINARIA,

a

M. T. CICERONE

detecta, & publice vindicata,

Die 31. Martii Anni M. DCC. XIII.

in Schola Michaëlitana

A XII. ingenuis, & optima spei adolescentibus,

quorum nomina sequenti pagina leguntur,

publice habendum,

Officiose & peramanter invitat

Eberhard Joachim Elfeld, Rector.

LUNÆBURGI, Literis Cornelii Johannis Sternii.

1834

G. D. R. V.

PROGRAMMA

REVERENDISS ET GE
NEROSISSIMOS DOMINOS
PATRONOS

AD M. T. CICERONE
DE OFFICIO

ACTUM ORA
TORIUM

CONJURATIONE CATHOLICANA

M. T. CICERONE

DE OFFICIO

ACTUM ORA

ACTUM ORA

Nomina adolescentum, qui in
hoc actu declamabunt:

FRANCISCUS WILHELM FRANCKE, Wilhelmiburgo-Har-
burgensis.

JOHANN WILHELM REINBECK, Lüneburgensis.

AUGUST HENRICH BROMBERGER, Lüneburgensis.

GOTTLIEB HANS LEMCKE, Ratzeburgensis.

PAUL WILHELM TAMM, Otterndorffio-Hadelensis.

JOHANN DRAKE, Osterbroca-Hadelensis.

JOHANN ANTON PHILIPPI, Wienhusia-Cellensis.

GUSTAV CHRISTIAN FRANCKE, Wilhelmiburgo-Harbur-
genfis.

JOHANN STAS CONRAD KRAUTHAUPT, Wienhusia-
Cellensis.

FRANCISCUS DANIEL POSSELIUS, Lüneburgensis.

JOHANN SEVERIN SEEGER, Leoburgensis.

DETLEFF GIEBLER, Kilonio-Holfatus.

L. B. S.

Niis laudibus, quibus Marcum Tullium Ciceronem, cum lucis hujus usura frueretur, abundasse ex veterum & Græcorum & Latinorum monumentis cognoscimus, non postrema videtur esse ea, quam ex Lucii Sergii Catilinæ seditione, ad interitum resp. Romanæ, & internecionem totius Italiæ comparata, ubi eam prudenti consilio, non sine Deorum immortalium ope oppressit, & restinxit, consentiente & Senatus & populi universi suffragio, reportavit. Regia quidem & egregia hujus viri erat commendatio, & laus nunquam intermoritura, quod genus suum duceret a priscis Volscorum Regibus, longa cognatione stirpi Regis Tulli Attii annexus; si verum est, quod & Silius Italicus, vir Romanæ non solum natus, & educatus, sed amplissimis etiam honoribus sub Imperatore Domitiano functus, lib. 8. Punicorum literarum, monumentis consignatum reliquit; Tullius, (inquiens,) æratas raptabat in agmina turmas, Regia progenies, & Tullo sanguis ab alto,

&

& Plutarchus Charonenſis, hiftoricus magno in pretio Romæ ſub Nerva, Trajano, & Hadriano Imperatoribus habitus, in vita Ciceronis commemorat; ut & Eusebium in Chronologicis, & Leonardum Aretinum, Plutarchi celeberrimum interpretem, & Richardum Streinnium, Baronem Schvvarzenavium, in ſtemmatibus gentium & familiarum Romanarum, & alios ſilentio præteream. Nimirum quicquid laudis & gloriæ, conſtante hominum opinione, ex antiquiſſimæ & regiæ ſtirpis commendatione ad poſteros proficiſci poteſt, id ad M. T. Ciceronem quoque manaſſe, arbitrandum eſt. Quamvis Lucius Johannes Scoppa lib. 1. Collect. cap. 5. apud Janum Gruterum, neſcio quo invidia æſtro percitus, & cornicum, ut dicitur, oculos confixurus laudatis auctori- bus ediametro ſe opponat, & hanc laudem Tullio dubiam faciat, pro certo affirmans, eum non a regiæ ſtirpe, ſed ab Arpinate quodam, neſcio quo, genus ſuum ducere. Rationes, quas adducit, prima quidem fronte quanti- vis pretii eſſe videntur; ita tamen comparatæ ſunt, ut, quid probabilitatione reponi poſſit, non deſit. Nullibi, ait, Ciceronem in ſcriptis ſuis gloriatum eſſe de regiæ ſtirpe, quod, cum laudis & gloriæ alias præter cæteros fuerit avidiſſimus, & ſeipſum creberrime de rebus pro rep. geſtis jactaverit, non omiſiſſet, ſi ſalva veritate ad Reges genus ſuum potuiſſet revocare. Conſulto, opinor, & multo judicio abſtinuit iſta gloria Cicero; quia Romæ diu- verſatus, cognita & perſpecta civium indole, ignorare non potuit, nomen iplum Regis, poſt exactum Tarqui-

nium Superbum, Romanis esse invisum. Ait porro, Ciceronem non ægre tulisse, se inter homines novos a Romanis esse relatum: quid? quod se ipsum hominem novum appellitasse; cuius nominis impositio tum temporis illis solum attributa est, quorum nulli majores clari fuere, sed ipsi per se ipsos clari esse, & magistratus in civitate assequi inceperunt, uti ipsemet vocabulum explicat 7. in Verr. Ego vero hoc singulari Ciceronis modestiæ, sale conditæ, adscribendum esse arbitror; utpote qui parva laude contentus satius esse duxit, suis rebus gestis florere, quam majorum opinione niti. Sed quicquid est, illud certenari non potest, sed asseveratione affirmandum est, genus Ciceronis fuisse antiquissimum: sic enim ipse de se lib. 2. de Legibus sub initium, cum Attico & Quinto colloquens, prædicat: hæc est mea & hujus fratris mei germana patria (Arpinum intelligit) hinc enim orti stirpe antiquissima sumus: hic sacra: hic genus: hic majorum multa vestigia, Quid plura? hanc vides villam, ut nunc quidem est, lautius ædificatam patris nostri studio: qui cum esset infirma valetudine, hic fere ætatem egit in literis. Sed hoc ipso in loco, cum avus viveret, & antiquo more parva esset villa, ut illa Curiana in Sabinis, me scito esse natum. Fuit igitur, credo, Tullius noster Arpini nobilis, ut ipso Sole clarius apparet: sed Romæ novus homo, quia majores, unde ortus erat, nullos ibi magistratus fuerant assecuti. Fingamus autem, obscuro Tullium nostrum loco fuisse natum, & in officina fullonia educatum. Sed quid tum? Nihil certe ejus laudi decessit, nihil gloriæ derogat.

rogatum videri potest; in primis cum a teneris ungviculis vitæ suæ rationes ita instituerit, & omnes ingenii nervos intenderit, ut posteris esset nobilitatis initium, & virtutis exemplum: quin imo clarius Ciceronis nomen & illustrius faceret, quam esset Catonum, Catulorum, & Scaurorum, quorum atria veteribus ceris, ut cum Poëta loquar, undiq; erant exornata. Etenim si Theocriti sententiæ, quæ apud Stobæum complicatam animi sui notionem evoluit, & quid vera nobilitas sit, explicat, locus relinquitur, generosi & nobiles arbitrandi sunt non ii, qui ex illustri stirpe prognati sunt, sed qui honestatem omnibus rebus anteculerunt, id quod Ciceroni tam solenne fuit, ut nemo, qui scripta ejus cedro digna, quibus vel folis immortalem nominis gloriam est adeptus, primoribus modo labris attigit & degustavit, ignorare possit. Scilicet, ut taceam de vita ejus privata, cujus omne tempus amicorum temporibus transmittendum putavit, per annos triginta & amplius publicarum causarum Patronus, Quæstor, Ædilis Curulis, Prætor, Consul, Augur, Pro Consul, & Imperator temp. Rom. quæ & imperii magnitudine, & gloria, & optimis legibus atq; institutis reliquas, quæcunq; fuerunt, respublicas antecedebat, multisq; post se parasangis omnes relinquebat, tanta prudentia, tanta fide, tanta integritate, tanta innocentia, tanta virtute gubernavit, ut, dum in vivis esset, salutem patriæ, cui natum se esse profitebatur, sartam tectam conservaret, suo vero nomini laudem immortalem inveniret, eamq; ad seræ posteritatis memoriam propagaret:

id

id quod multis antiqua profapia fretis, sicubi pone se
iplos latuerunt, fuit denegatum. Maximæ omnino &
amplissimæ fuerunt hæ laudes, quibus Cicero Romæ flo-
ruit; ea tamen omnium ratio fuisse videtur, ut æquali-
bus etiam fuerint comnrunes, qui in rep. Romana vel
generis claritudine præstantes, vel sine claris natalibus,
virtute duce, comite fortuna, per omnes honorum gra-
dus, ab infimo ad summum, iverunt. Verum enim ve-
ro haut scio, an ulli Romanorum post conditam urbem
tam felici esse licuerit, ut primo urbis conditori, Romu-
lo, par haberetur, præterquam M. Ciceroni; in cuius
consulatu accidit, ut, cum L. Catilinam, nobilissimi ge-
neris virum, sed ingenii pravissimi, ut Eutropius eum
nominat, audacia furentem, scelus anhelantem, pestem
patriæ nefarie molientem, non armis & vi, sed sola voce
eiecisset, conjurationis sociis, P. Lentulo, C. Cethego,
& reliquis ultimo supplicio affectis, alter Romulus no-
minaretur: propterea quod ille urbem primum institu-
isset, hic autem primus conservasset. Si unquam alias
oratio Ciceronis exsultavit & triumphavit: nunc certe
maturum & opportunum tempus fuit visum, ut se ex-
tolleret, & propria virtute gloriaretur: cum senatus
consulto verbis amplissimis ei gratiæ agerentur, quod
urbem incendiis, cæde cives, Italiam bello liberaverat;
cum ab universo populo, verba præeunte M. Catone,
pater patriæ primus salutaretur: cum supplicatio ejus
nomine Diis immortalibus, ad omnia pulvinaria, de-
cerneretur: cum primus & solus in toga triumpharet,
ce-

cedant, inqviens, arma togæ, concedat laurea lingua,
Sed ne putidiusculus Tibi L. B. videar, hic subsisto;
ne quid autem a me hic fictum arbitreris, in hanc rem
citabo testes locupletes, Salustium, Vellejum, Livium,
Florum, Valerium, Plinium, Dionem Cassium, Appia-
num, Asconium, & quæ instar omnium esse possunt,
ipsius Ciceronis monumenta. Nam consilium mihi
non fuit, laudibus hujus viri lumen hoc scripto accen-
dere; cum ad has sequendas, quæ terrarum orbem im-
pleverunt, Cicerone laudatore, ut Livius ait, opus esse
videatur; discipulis tantum modo nostris facem præferre
volui ad hunc auctorem, quem jam tunc in oculis ferunt,
quem in sinu gerunt, quem in succum & sanguinem (neq;
hoc arroganter dictum existimari velim) quotidie con-
vertunt, de pereundum; in primis vero materiam & ar-
gumentum præsentis actus indicare volui, in quo XII,
adolescentes, ad præclaram fortunam expectati, ingeni-
um, stylum, memoriam, & actionem, quisq; pro virium
modulo, exercere, & conatus suos qualescunq; Dominis
Auditoribus publice ostendere constituerunt.

IN PROLOGO.

Detleff Giebler primo præsentis actus argumentum ex
M. T. Ciceronis orationibus, quas in Catilinam habu-
it, brevissime enarrabit; tum indolem, ingenium, edu-
cationem, adolescentiæ studia, & totius vitæ cursum L.
Sergii Catilinæ, multis quidem & corporis & fortunæ
dotibus commendabilem, sed pluribus animi vitiis con-
spersum, ad illum diem, cum velut alter Amphiarus in

B

perni-

perniciem voluntariam non casu aliquo incideret, sed præceps rueret, vivis quasi coloribus velut in tabula e Sallustio descriptum exhibebit. Deniq; commilitonibus suis, iudicium de Catilinæ conjuratione detecta & publice vindicata, in confessu summorum virorum, pro sua tenuitate repræsentaturis audientiam faciet: quod fieri posse arbitratus est, si & dicentium imbecillitatem excuset, & Dominos Auditores, ut linguis favere, & in balbutientium oratorum conatibus benevole acquiescere velint, ea, quæ par est observantia, roget atque obsecret.

CAJUS POMTINUS PRÆTOR,

Johann Vilhelm Reinbeck, senatum Romanum, publica auctoritate jussus, convocat, & iudicii publice habendi necessitatem indicat, quia, cum foris omnia armis civium, fide sociorum, & virtute Imperatorum domita sint, rumusculi caleant, in sinu & visceribus urbis belli intestini periculum latere; quod, nisi nascens in herba, uti ajunt, suffocetur, si vires diuturna mora acquirat, averti, saltem ad salutem converti, non posse videatur.

FAMA.

Cujus personam aget *Johann Anton Philippi* ex machina quasi, uti in Tragoedijs fieri consuevit, apparet, & cum Senatum, tum Qvirites, de præsentis rerum statu non parum sollicitos, de origine & incrementis Catilinariæ conjurationis edocet: omnes, singulos & & universos, sceleris & flagitii hujus ce participes detegit:

git: nefanda Catilinæ facta non solum in ipsa conspi-
ratione, sed longe ante perpetrata, licet ab oculis homi-
num fuerint remotissima, effutit: eumq; bonis omnibus
suspectum reddit & invisum. Ad postremum pro suo
a superis concesso augurio & divinatione funestum Ca-
tilinæ interitum ominatur. Antea vero, ut partes suas,
qvas sibi sumsit, provirili tueri possit, id operam dabit,
ut Famam, uti eam a Pœtis & fabularum scriptoribus
descriptam & depictam invenimus, habitu, gestibus, &
voce repræsenter: in primis, qvia loqvax est Fama, vir-
tutes suas ad ravim usqve prædicabit & extollet.

LUCIUS VALERIUS FLACCLUS. PRÆTOR.

Gustav Christian Francke, non vana esse affirmat, qvæ
Fama effutivit, qvia non temere unqvam in civitate na-
scatur, nec temere occidat rumor popularis, uti se a ma-
joribus accepisse ait: tum metum a Prætore Pomtino
excitatum verbis auget: deniqve, judicii habendi ma-
xime necessarium tempus videri, confirmat. Idem con-
firmant interloquentes, C. Pomtinus, Syllanus, Cato, Cæ-
sar, & Cicero.

Nunc demum in scenam prodit, L. SERGIUS
CATILINA, Furiis qvasi agitatus, cujus partes suscepit,
Gottlieb Hans Lemcke, qvi abrupta oratione orditur:
de injuria sibi illata qveritur: in senatum, & in pri-
mis in Ciceronem vehementissime invenitur: & se
incendium suum ruina urbis extincturum, ubi ad
Manliana castra profectus erit, affirmat, jurat, mina-
tur.

M. T. CICERO.

Paul Wilhelm Tamm, svadet L. Catilinæ, rogat eundem, obsecrat, & hortatur, ut urbe, uti constituit, exeat, adhibito triplici argumentorum genere, scilicet moribus, rationibus & affectibus, in primis illud monitum, quod lib. 1. Officiorum inculcatur, ut observet, enixe allaborat; nimirum ut apte, distincte, atque ornate dicat. Ea vero uritur lenitate, ut, quem interficere S. C. dudum potuisset, ei svadeat, ut exeat rube; quem auctoritate sua in custodiam & carcerem dare possit, eum roget, ut iter dudum meditatum maturet; quem legibus, ut in exilium abiret, cogere possit, eum hortetur, ut sponte urbem purget. Promittit præterea, se id operam daturum, ut aperta porta Salvus exire possit. Quo facto, Catilina amentia furens abiit, excessit, evasit, erupit, & cum aquila sua argentea ad Manlii castra profectus est, palam patriæ bellum illaturus.

SCRIBA PUBLIUS.

Franciscus Daniel Posselius, Senatus Consultum ex scripto recitabit, quo L. Catilina hostis patriæ iudicatur, & bona ejus voci præconis, hostia in foro posita, subjiuntur.

C. POMTINUS, PRÆTOR.

Johann Wilhelm Reimbeck, senatui exponit, quæ post fugam Catilinæ in ponte Milvio acciderunt, ubi iussu Consulibus legatos Allobrogum, & T. Vulturcium, nocturno tempore excepit, & Romam reduxit; quæ expeditione omnia Catilinæ consilia sunt manifestata:

Omnes

Omnes socii, qui in urbe fuerunt, deprehensi, convicti, & in custodiam dati sunt. Monet præterea senatum, ut, abjecta mora, in consultando pergant, & de sociis conjurationis, qui in custodiis tenentur, sententiam ferant: ipse quidem censet, capitali cunctos supplicio esse afficiendos, ne quis posthac simile facinus Romæ audeat patrare.

DECIUS SYLLANUS.

Franciscus Wilhelm Francke, sententiam rogatus censet, P. Lentulum, C. Cethegum, L. Statilium, P. Gabinium, L. Cassium, M. Caparium, P. Furium, Q. Magium Chilonem, P. Umbrenum capitali supplicio esse afficiendos, propterea quod bellum patriæ sint moliti. Hac occasione Patres Conscriptos revocat in memoriam belli Syllani, non solum funesti, sed etiam post hominum memoriam crudelissimi & maxime formidulosi: & quid hac tempestate, nisi periculo fortissimo mature obviam eatur, & mali flamma, antequam latius serpit, prudenti consilio restinguatur, timendum sit, pluribus docet.

LUCTATIUS CATULUS.

Johann Stats Conrad Krauthaupt, sententiæ Decii Syllani contradicit, in mitiorem partem inclinans, & captivos non solum carcere liberandos esse, sed etiam consilii contra patriam initi, cum scelus effectu suo caruerit, veniam esse dandam multis argumentis ad ipsam causam accommodatis probare & evincere annititur.

CAJUS JULIUS CÆSAR.
August Henrich Bromberger vadet, ut reorum bona sub corona vendantur, ipsi in custodia in municipiis, quæ maxime opibus valent, teneantur, sine ulla spe liberationis; id quod fieri posse credit, si senatus consultum fiat, ne quis in posterum audeat, coneturve de iis ad senatum & populum referre: capitale vero supplicium omnino improbat, duobus potissimum argumentis inductus, primo quia ira, aliæque vehementiores animi motiones novum iudicium suggestisse videri possunt, quarum imperium e iudiciis publicis, ubi de rebus ad summam rei publicæ pertinentibus agitur, omnino sit eliminandum: deinde quia novum hoc exemplum videtur, ex quo plurima mala in reipublica manare in posterum possunt; id quod præsentis & prisca temporis comparatione demonstrat.

M. PORCIUS CATO.

Johann Drake sententiæ Luctatii Catuli & Cæsaris se opponit, eaque refutata, capitali supplicio reos, uti D. Syllanus antea iudicaverat, dignos esse censet. Multa simul immiscet de corruptis Romanorum moribus, in primis de avaritia magistratus, & parentum luxuria, vitiis ad interitum totius rei publicæ accelerandum comparatis. Hic interloquitur L. Valerius Flaccus & C. Cæsar, qui sententiæ Luctatii Catuli contradicunt; D. Syllanus & Cicero in sententiam M. Catonis pedibus eunt; idem facit L. Pomptinus, qui simul Scribam publicum e scripto recitare jubet, quæ in senatu de tota causa sint decreta.

SCRI-

SCRIBA PUBLICUS.

Franciscus Daniel Posselius ordine e scripto recitat, quæ in frequenti senatu, præsentis iudicio, acta sunt & transacta.

IN EPILOGO.

Johann Severin Seeger primo docet, cum conjuratione Catilinaria indissolubili nexu bellum cohæsisse, quod tamen Dii immortales, pro suo in remp. Rom. amore, prudenti magistratus consilio averterunt. Deinde in eam cogitationem Dominos Aud. adducit, ut, si altius in semetipsos descendere velint, & illud, quod de Cælo descendisse Pœta ait, Nosce te ipsum, meminerint, cogitent, non Catilinam fuisse solum seditiosum; sed omnes omnino homines ab Adamo descendentes, ejusdem criminis esse reos: eoqve minus mirandum esse, si bello, seditionis & scelerum vindice, ubi diphtheram suam inspicit Jupiter, gravissime coërceantur. Tum, sublati ad Cælum manibus, supplex Deum O max: deprecatur, ut belli flammam, quæ in vicinia exarsit, pro sua clementia restinguat. Denique omnibus & singulis, qui Auditores & Spectatores hujus actus asse voluerunt, gratias agit immortates, & prosperrima quæque iis apprecatur.

Sic vides, B. L. actus hujusce argumentum, perorantium ordinem, & orationum, quas habituri sunt, dispositiones: an autem Tuæ intentioni & nostræ expectationi omnia respondeant, & adolescentes nostras partes, quas quisq; sibi sumsit, tueantur, id, credo, rectius coram Spectare, quam ab aliis fando accipere poteris; propterea quod, uti Pœta ait: Se-

Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis commissa fidelibus,
Quocirca Te, Lector honoratissime, etiam atque
etiā in xero rogo, oro, obsecro, obtestor, per eum quidem
amorem, quo in artes ingenuas & bonas literas pro-
pendere alias contyevisti, ut, sepositis aliquantisper ne-
gotiis & curis gravioribus, ad quæ quidem duabus horis
elapsis reditus datur, præsentiam Tuam crastini hora
nona antemeridiana nobis commodare: Studium ado-
lescentiæ, quod sine teste & laudatore torpescit, e somno
quasi excitare: & singulari Tuo favore ad similes vel
majores etiam conatus eandem erigere, ne dedigneris.
Quod sic feceris, quod te facturum nunquam sum diffi-
sus, adolescentibus nostris, in spem patriæ efflorescenti-
bus, idem a te tributum esse meminisse poteris, quod
Tibi olim, cum nondum ætate processisses, in experi-
endo jucundum fuit: nec est, quod dubites, quin sin-
guli & universi hoc beneficium sibi hodie præstitum me-
mori mente, dum vita suppetet, sint conservaturi. Me
certe singulari hoc benevolentia indicio ac testimonio
ita obstrictum habebis, ut, quicquid me roges, sal-
tem nutu significes, sim facturus cum
studiose, tum diligenter.
Vale & salve.

00 A 6277 (1/40) ✓

ULB Halle 3
002 837 331

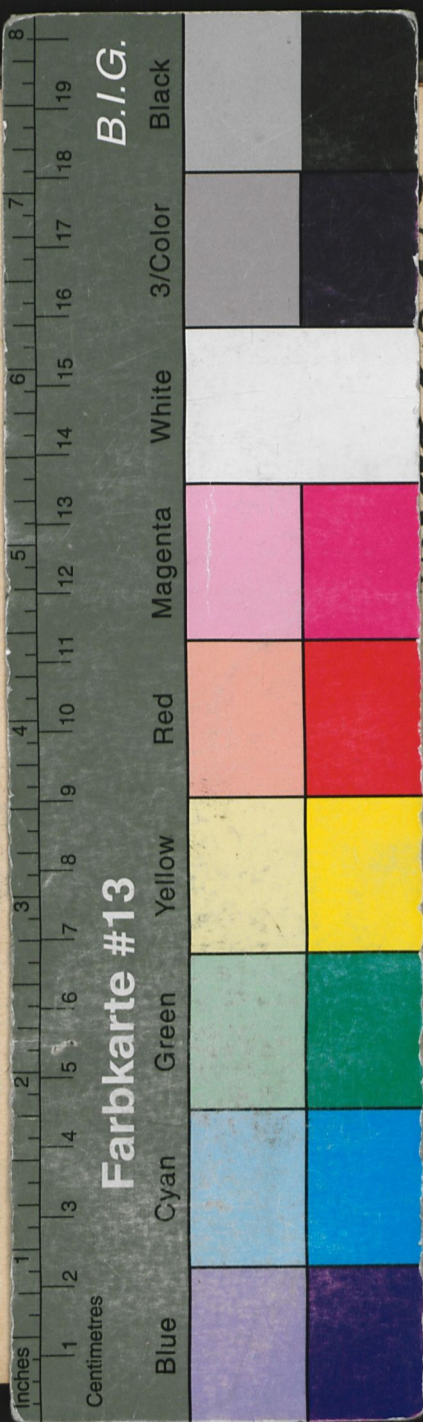

TA-OL

v. p. 18

Revo ✓

B.I.G.

Farbkarte #13

35

B. V.
 RAMMA,
 Quo
 DISS. ET GE-
 MOS DOMINOS
 ONOS,
 reliquos
 S, FAUTORES, ET BONA-
 UM AESTIMATORES,
 Ad
 M ORA-
 RIUM,
 De
 NE CATILINARIA,
 a
 ICERONE
 publice vindicata,
 ni M. DCC. XIII.
 a Michaëlitana
 optima spei adolescentibus,
 sequenti pagina leguntur,
 e habendum,
 peramanter invitat
 chim Elfeld, Rector.
 ris Cornelii Johannis Sternii.

1034

